

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums “Ceļā uz visaptverošu stratēģiju ilgtspējīgai lauku un pilsētu attīstībai”**(pašiniciatīvas atzinums)**

(2022/C 105/08)

Ziņotājs: **Josep PUXEU ROCAMORA**Līdzziņotāja: **Piroska KÁLLAY**

Pilnsapulces lēmums	25.3.2021.
Juridiskais pamats	Reglamenta 32. panta 2. punkts Pašiniciatīvas atzinums
Atbildīgā specializētā nodaļa	Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	4.10.2021.
Pieņemts plenārsesijā	21.10.2021.
Plenārsesija Nr.	564
Balsojuma rezultāts (par / pret / atturas)	220/0/1

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK ir pārliecināta, ka **Eiropas nākotne** būs atkarīga no tā, kā mēs rīkosimies attiecībā uz lauku apvidiem, un ka ir vajadzīga ciešāka sadarbība ar **pilsētu** teritorijām, lai nodrošinātu, ka, īstenojot taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitrālu, ilgtspējīgu un pārtikušu Eiropas Savienību, neviena teritorija un neviens iedzīvotājs netiek atstāti novārtā. Tas atbilst gan mērķiem, kas noteikti Eiropas zaļajā un sociālajā kursā, atvēršanās pasākumu kopumā *Next Generation EU* un Teritoriālās attīstības programmā 2030. gadam, gan arī 17 ilgtspējīgas attīstības mērķiem.

1.2. EESK uzskata, ka Eiropas Savienībai ir **jāsamazina atšķirības starp reģioniem**, veicinot politiku, kas nodrošina taisnīgu un ilgtspējīgu pārkārtošanos visās jomās un garantē labu dzīves kvalitāti lauku apvidos.

1.3. Ņemot vērā klimata pārmaiņu un pandēmiju radītās problēmas, EESK uzsver, ka tagad ir **steidzami** jārikojas un jāpanāk **paradīgmata maiņa**, lai parādītu kopīgā darba pievienoto vērtību un visu iedzīvotāju labā veicinātu savstarpēju cieņu un sapratni.

1.4. Tāpēc EESK aicina politikas veidotājus izstrādāt un īstenot **vispārēju un visaptverošu ES stratēģiju** līdzsvarotai, saliedētai, taisnīgai un ilgtspējīgai lauku un pilsētu attīstībai, efektīvi izmantojot vietējo kopienu pildīto funkciju, veicinot tradicionālās nozares un radot jaunas saimnieciskās darbības un darba iespējas lauku apvidos, vienlaikus veicinot sinerģiju ar pilsētu teritorijām.

1.5. Lai palielinātu **lauku kopienu un pilsētvides** apstākļu vienlīdzību, EESK formulē šādus ieteikumus:

1. ir jāpiešķir pietiekami līdzekļi lauku politikas īstenošanai, jānodrošina tehnoloģiskās komunikācijas, transporta infrastruktūra (īpaši sabiedriskais transports, kas ir absolūti nepieciešams ikdienas dzīvē un nodarbinātībai), kā arī kvalitatīvas un efektīvas izglītības un veselības pakalpojumu sniegšanas sistēmas. Tām jābūt pilnībā līdzvērtīgām attiecīgajiem pilsētas dienestiem (“vienlīdzīga veselības aizsardzība”);

2. nodarbinātības, apmācības un mājokļu piedāvājumā ir jāatspoguļo un jāizmanto lauku dabas resursi, vienlaikus radot novatoriskas darījumdarbības iespējas;

3. politikas veidotājiem kā **līdzdalības demokrātijas** modeļi ir jāatbalsta lauku parlamenti un sabiedrības virzīta vietējā attīstība (SVVA), un tajos jāiesaista visi lauku iedzīvotāji, tostarp sociālie partneri, sievietes, vecāka gadagājuma cilvēki, cilvēki ar invaliditāti, minoritātes un it īpaši jaunieši;

4. ir jāaizsargā un jāveicina kultūras mantojums ⁽¹⁾.

1.6. EESK sniedz šādus ieteikumus **lauku un pilsētu attīstībai**:

1. sniedzot pakalpojumus iedzīvotājiem visās jomās, valdību darbībām jābūt pārredzamām un vienlīdzīgām;
2. pilsoniskās sabiedrības organizācijām, tostarp LEADER un vietējām rīcības grupām, ir jāveido **vietējās lauku un pilsētu partnerības**, lai radītu saimnieciskās, sociālās un vidiskās iespējas un veicinātu lielāku izpratni par savstarpējo mijiedarbību;
3. Pārtikas politikas padomju **pārvaldības modelis** varētu kalpot par iedvesmas avotu efektīvai sadarbībai starp visām ieinteresētajām personām vietējā līmenī. Jauno vidisko seku un izaicinājumu, kā arī pandēmijas dēļ ir mainījušās tāldarba iespējas, vajadzība pēc lauku mājokļiem un piekļuve zemes izmantošanai;
4. ir lietderīgi veicināt un atbalstīt labas prakses un informācijas par riska gadījumiem apmaiņu starp reģioniem;
5. viens no faktoriem, kas veicina vietējo ekonomisko attīstību un var palīdzēt lauku kopienām pielāgoties strauji mainīgajai videi, var būt kvalitatīvas izglītības pieejamība lauku apvidos.

1.7. Konkrēti, EESK **ieteikumi Eiropas Komisijai un valstu un reģionālajām valdībām ir šādi**:

1. ir jāturpina attīstīt Komisijas nesen pieņemto ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem ⁽²⁾, lai tas kļūtu par lauku un pilsētu apņemšanos ievērot vienlīdzīgu pieeju. Ir svarīgi parādīt pievienoto vērtību, ko rada lauku un pilsētu organizāciju kopīgs darbs, piemēram, iniciatīva “No lauka līdz galdam” un sociāli iekļaujošs zaļais kurss;
2. Eiropas Komisijai būtu jāapņemas, pamatojoties uz viedo ciematu iniciatīvu, izveidot **lauku un pilsētu ieinteresēto personu grupu**, lai attīstītu labu praksi partnerības modeļos;
3. lai atbalstītu šādu apņemšanos, ir jāveic ieguldījumi vietējos izmēģinājuma projektos un jāparedz Eiropas mēroga **stimuli un nosacījumu sistēmas, kā arī balvas** par progresīviem iekļaujošu vienošanos piemēriem.

1.8. EESK arī apņemas, pasūtot pētījumus, apspriežoties ar organizētu pilsonisko sabiedrību un veicinot Eiropas mēroga Hartu par **lauku un pilsētu tiesībām un pienākumiem**, sadarboties ar Eiropas Parlamentu un Reģionu komiteju.

1.9. Savos turpmākajos atzinumos par teritoriālo, pilsētu un lauku politiku EESK sniegs visaptverošu redzējumu. Piemēram, šis atzinums pirms pieņemšanas tika apspriests dažādās EESK nodaļās.

2. Ievads

2.1. Atbilstīgi 2020. gada septembrī pieņemtā EESK atzinuma “Integrēta pieeja mazāk aizsargātiem ES reģioniem” ieteikumiem ⁽³⁾ un pēc 2021. gada 18. jūnijā rīkotās uzklaušanās ⁽⁴⁾ EESK tagad cenšas definēt, kādai vajadzētu būt holistiskai ES stratēģijai par ilgtspējīgu lauku un pilsētu attīstību, analizējot vispārējo satvaru, kas lauku politiku sasaista ar visām pārējām attiecīgajām politikas jomām, apzinot esošās problēmas un šķēršļus, kā arī uzsverot pilsoniskās sabiedrības, uzņēmumu un vietējo kopienu nozīmi augšupējas pieejas izstrādē. EESK aktīvi darbosies, lai nodrošinātu, ka šī stratēģija tiek ņemta vērā ES politikas pasākumu izstrādē.

⁽¹⁾ EESK atzinums “Eiropas lauku rajonu ieguldījums Eiropas Kultūras mantojuma gada (2018) norisēs, nodrošinot ilgtspēju un pilsētu un lauku rajonu kohēziju” (OV C 440, 6.12.2018., 22. lpp.).

⁽²⁾ COM(2021) 345 final.

⁽³⁾ OV C 429 11.12.2020., 60. lpp.

⁽⁴⁾ Ceļā uz visaptverošu stratēģiju ilgtspējīgai un vienlīdzīgai lauku un pilsētu attīstībai | Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja.

2.2. Ir svarīgi **efektīvāk** pārvaldīt **lauku apvidos pastāvošo daudzveidību, pamatojoties uz katra apvidus iespējām**. Daži lauku apvidi, ņemot vērā to tuvumu pilsētām, var gūt labumu no “aglomerācijas efekta” lauku un pilsētu mijiedarbības dēļ; savukārt tālāki apvidi ir daudz vairāk atkarīgi no vienas nozares, bieži vien no lauksaimniecības, mežsaimniecības, zivsaimniecības vai kalnrūpniecības, un tajos mijiedarbība ar pilsētām ir mazāk redzama.

2.3. Lai gan lauku un pilsētu teritorijas ir dažādu veidu teritorijas, kurām ir savas īpatnības un nevienmērīga attīstība, patiesībā tās ir **savstarpēji cieši saistītas**. Šīs savstarpējā atkarība vienlaikus kļūst arvien sarežģītāka un dinamiskāka, un tā ietver strukturālas un funkcionālas personu un kapitālieguldījumu plūsmas, informāciju, tehnoloģijas un dzīvesveidu. Tāpēc ir ļoti svarīgi atrast līdzsvaru starp lauku un pilsētu teritorijām – divu veidu teritorijām, kuras viena otrai ir vajadzīgas un kuras nevar pastāvēt viena bez otras.

2.4. Mērķis, kas jāsasniedz pat attālos un mazāk attīstītos apgabalos, ir īstenot ideālu lauku dzīvesveidu, kurā ir nodrošināta iedzīvotāju **labklājība un dzīves kvalitāte**. Stratēģijā ir jāatrod formula, ar ko panākt nepieciešamo līdzsvaru starp abiem šiem aspektiem, un veids, kā tos abus papildināt, lai nākotnē panāktu ilgtspēju.

2.5. Problēmas, ar kurām saskaras lauku apvidi (demogrāfiskās pārmaiņas, iedzīvotāju skaita samazināšanās, digitālā plaisa, zems ienākumu līmenis, ierobežota piekļuve atsevišķiem pakalpojumiem, nepieciešamība pēc labākām nodarbinātības izredzēm, īpaša klimata pārmaiņu ietekme), var risināt tikai no visaptverošas un atjauninātas teritoriālās perspektīvas, kas tiek virzīta, meklējot abpusējas attīstības saikni.

2.6. Šajā jaunajā kontekstā, kas ir **plašāks nekā tradicionālā saikne starp lauku apvidiem**, kuri koncentrējas uz lauksaimniecības nozari un ir nošķirti no pilsētvides, lauku attīstības pasākumi ir jābalsta uz integrētu daudznozaru pieeju visos reģionos, izmantojot sinerģiju un lauku, pilsētu un pārejas zonu savstarpējo papildināmību.

3. Problēmas un rīcības priekšlikumi

3.1. Tradicionālajā koncepcijā, kurā lauku un pilsētu teritorijas ir skaidri nodalītas, ir vajadzīgi **jauni jēdzieni, jaunas interpretācijas un jaunas pieejas**, un, definējot attiecīgo reģionu, ir jāņem vērā vietējie apstākļi.

3.2. Eiropas reģionu turpmākā attīstība ir jābalsta uz **lauku un pilsētu teritoriju savstarpējo papildināmību un tām paredzēto politikas pasākumu koordinēšanu** ar galīgo mērķi panākt sociālo un ekonomisko kohēziju un vides ilgtspēju šajās teritorijās.

3.3. EESK uzskata, ka ir jāuzlabo lauku un pilsētu attīstības stratēģiju saskaņa, jo ir jānovērš to pārklāšanās un pretrunas (piemēram, starp vietējās rīcības grupas stratēģiju, integrētu teritoriālo ieguldījumu stratēģiju, vietējās attīstības stratēģiju, reģionālās attīstības stratēģiju) un ir jāpanāk, lai vietējiem dalībniekiem būtu vieglāk tās īstenot attīstības gaitā un veikt ieguldījumus.

3.4. Lauku un pilsētu attīstības vadībai ir jānotiek, ievērojot principus, kas ietverti Eiropas Savienības Teritoriālās attīstības programmā 2030. gadam, Leipcigas hartā, ANO pilsētprogrammā, ES pilsētprogrammā, Amsterdamas paktā, Korkas deklarācijā 2.0 “Labāka dzīve lauku apvidos” un ESAO pilsētu un lauku politikas principos, kuros ir ņemta vērā kopīga lauku un pilsētu teritoriju pārvaldība.

3.5. **Vidēja lieluma pilsētām ir būtiska nozīme lielpilsētu savienošanā ar lauku apvidiem**, tāpēc tām jāpievērš īpaša uzmanība gan teritorijas plānošanā, gan līdzekļu piešķiršanā un pakalpojumu sniegšanā. Daudzas Eiropas pilsētas (tostarp Tulūza Francijā, Manresa Spānijā, Turīna Itālijā un Ūlborga Dānijā) jau ir ieviesušas ļoti veiksmīgas pieejas. Pilsētu tīkli, piemēram, ICLEI⁽⁵⁾, Eurotowns⁽⁶⁾ un Eurocities⁽⁷⁾, ir galvenie dalībnieki pieredzes apmaiņā un paraugprakses popularizēšanā.

(5) <https://www.iclei.org>

(6) <https://www.eurotowns.org>

(7) <https://eurocities.eu>

3.6. Mijiedarbībai starp laukiem un pilsētu ir jābūt **politiskajā darba kārtībā**, un ir jāveicina atbildīgo politiķu un **politikas veidotāju** izpratne par to, kā arī jāpopularizē veidi, kā jautājumus risināt konkrēti uz vietas.

3.7. Arī ar ES finansētiem **pētījumiem** jāturpina meklēt veidus, kā veicināt taisnīgu un ilgtspējīgu lauku un pilsētu attīstību un atjaunot ekonomikas attīstību lauku apvidos. Jāturpina attīstīt tādus projektus kā *ROBUST*⁽⁸⁾, *RUBIZMO*⁽⁹⁾ un *LIVERUR*⁽¹⁰⁾ un jāpanāk konkrētas pārmaiņas.

3.8. Lai sasniegtu lauku un pilsētu teritoriju ilgtspēju (ekonomikas, sociālajā un vides jomā), ir vajadzīga **visaptveroša politika**, kas saistīta ar katras teritorijas sociālekonomisko, kultūras un etnogrāfisko situāciju, veicinot lauku un pilsētu teritoriju sadarbību un dažādu sociālo un ekonomisko dalībnieku savstarpējās saistības, kā arī vietējām pašvaldībām atbilstošus pārvaldības mehānismus.

3.9. Problēmas, ar ko saskaras lauku apvidi, vēl jo izteiktākas ir **tālākajos lauku apvidos**, tāpēc tiem ir vajadzīga īpaša politika un īpaša attieksme. Papildus to problēmu risināšanai, kas saistītas ar publisko pakalpojumu, tostarp veselības aprūpes un izglītības, piekļuves grūtībām, EESK ierosina izveidot programmas vietējās ekonomikas sistēmas atjaunošanai sadarbībā ar blakus esošajām apdzīvotajām vietām.

3.10. Daudzas problēmas, ar kurām saskaras lauku apvidi, pārsniedz kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) darbības jomu un finansējumu, kā uzsvērts mūsu nesenaajā informatīvajā ziņojumā par KLP ietekmi uz lauku apvidu teritoriālo attīstību⁽¹¹⁾, tāpēc ir svarīgi pāriet uz integrētu pieeju **ricībai** un finansējumam dažādajās politikas jomās, kas ietekmē lauku apvidus. KLP līdzekļi lauku attīstībai būtu jāpapildina ar nacionālajai politikai paredzēto finansējumu.

3.11. Tādēļ lauksaimniecības, pārtikas un lauku politikas pasākumiem ir jābūt saskaņotiem ar klimata un biodaudzveidības politiku, nabadzības mazināšanas politiku, infrastruktūras un transporta politiku, izglītības un apmācības politiku, ar vispārējas nozīmes pamatpakalpojumu sniegšanu saistīto politiku (veselība, mājokļi utt.), kā arī politiku, kas veicina tādu jaunu darbību attīstību, kuru pamatā ir aprītes ekonomika un bioekonomika, ar digitalizācijas politiku un depopulācijas novēršanas pasākumiem.

3.12. Šīm politikām ir arī jābūt saskaņotām un papildinošām ar tādām Eiropas stratēģijām kā **zaļais kurss**⁽¹²⁾ un **stratēģija “No lauka līdz galdam”**⁽¹³⁾ un it īpaši ar jauno ES Industriālo stratēģiju⁽¹⁴⁾, kurā lauksaimniecības pārtikas nozare ir izvirzīta par vienu no galvenajām ES stratēģiskajām ekosistēmām, *kā arī ar pārtikas nodrošinājuma politiku*. Eksperimentēšana ar jauniem pilsētu un lauku sadarbības veidiem Eiropas zaļā kursa kontekstā ir ne tikai priekšnoteikums, bet arī iespēja īstenot taisnīgu pārkārtošanos un teritoriāli līdzsvarotu ilgtspējīgu attīstību.

3.13. Ir jāuzlabo Eiropas, valstu un reģionālo **fondu pārvaldība** un saskaņošana, lai labāk īstenotu ilgtspējīgu attīstību, veiksmīgāk risinot horizontālos jautājumus un vienmēr ņemot vērā katras konkrētās teritorijas vajadzības.

3.14. EESK vērs uzmanību uz nepieciešamību, ņemot vērā riska struktūru un ekonomikas struktūras īpašības, nodrošināt piekļuvi ilgtspējīgam finansējumam un veidot lauku un pilsētu attīstībai pielāgotus finanšu instrumentus. Lauku teritoriju taksonomijā un fiskālajā pieejā būtu jāņem vērā attīstības un investīciju vajadzības.

3.15. Šī integrētā pieeja paredz **koordināciju starp dažādām administratīvajām iestādēm** un vadības struktūrām, tostarp daudzajiem Eiropas Komisijas direktoriātiem, kas nodarbojas ar transversālu politiku. Šādas transversālas koordinācijas priekšnoteikums ir pieeja, kurā paredzēts, ka politikas veidotāji **lauku jautājumus iekļauj visās politikas jomās**, lai nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā lauku vajadzības.

⁽⁸⁾ <https://rural-urban.eu>

⁽⁹⁾ <https://rubizmo.eu>

⁽¹⁰⁾ <https://liverur.eu/>

⁽¹¹⁾ <https://www.eesc.europa.eu/lv/our-work/opinions-information-reports/information-reports/evaluation-caps-impact-territorial-development-rural-areas-information-report>

⁽¹²⁾ Eiropas zaļais kurss | Eiropas Komisija.

⁽¹³⁾ Stratēģija “No lauka līdz galdam”.

⁽¹⁴⁾ [Communication-industrial-strategy-update-2020_en.pdf](https://www.europa.eu/communication-industrial-strategy-update-2020_en.pdf) (europa.eu).

3.16. Lai **koordinācija starp administratīvajām iestādēm** būtu veiksmīga, ir jāņem vērā šādi aspekti:

- i) jānoskaidro **pareizais intervences mērogs**;
- ii) jānosaka skaidra **vadošā loma politikas jomu koordinēšanā**;
- iii) jāstiprina **sadarbības līgumi** starp reģioniem vai pašvaldībām;
- iv) jāveicina **lauku un pilsētu teritoriju partnerības**, lai izmantotu funkcionālās saiknes;
- v) jāuzlabo **vertikālā koordinācija** starp valdības līmeņiem.

3.17. Ir jāsauglabā tieša saikne ar lauku teritorijām, aktīvi iesaistot ES reģionus, kuriem ir izšķiroša nozīme lauku attīstības politikas pasākumu izstrādē un īstenošanā vietējā līmenī. **Daudzu ieinteresēto personu iesaistīšana un augšupēja pieeja** ir svarīgi elementi, kas var nodrošināt lauku politikas ilgtspēju un atbalstu tai vietējā līmenī. EESK aicina ņemt vērā lomu, ko varētu pildīt vietējās rīcības grupas un sabiedrības virzītas vietējās attīstības modeļi.

3.18. EESK arī iesaka izmantot Pārtikas politikas padomju **pārvaldības modeļi** par iedvesmas avotu efektīvai sadarbībai starp visām ieinteresētajām personām vietējā līmenī.

3.19. Ir jāpanāk progress attiecībā uz **teritoriālajiem līgumiem**, kuru pamatā ir saistību politika, kas paredz noteikt mērķus, apvienot spēkus, stimulēt publiskā un privātā sektora saistības ar teritoriālu ievirzi, izstrādāt iestāžu un transversālas sadarbības mehānismus, veidot jaunu institucionālo struktūru, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību, atzīt lauku teritoriju daudzveidību un veicināt pilsētu un lauku savstarpējo saikni. Šajā saistībā lauksaimniecības pārtikas nozares uzņēmumiem un organizācijām tagad ir iespēja parakstīt Rīcības kodeksu atbildīgai uzņēmējdarbības un tirgvedības praksei⁽¹⁵⁾, ko Komisija ieviesusi ar stratēģiju "No lauka līdz galdam".

3.20. Teritoriālo līgumu pamatā jābūt taisnīgumam un cieņai. Anglijā, Velsā un Skotijā ir izstrādāti **rīcības kodeksi attiecībā uz laukiem**, kas palīdz cilvēkiem saprast, kā respektēt lauku apvidus. Tas varētu būt pamats **Eiropas tiesību un pienākumu hartai**⁽¹⁶⁾ **par taisnīgām un ilgtspējīgām lauku un pilsētu attiecībām**. Šāda harta būtu jāiekļauj pilsoniskuma izglītībā visiem.

3.21. EESK atzīst, ka nav vienotu formulu dažādām teritorijām un ka katrai **teritoriālajai vienībai** ir jāizvirza prioritātes un jāspecializējas, respektējot savu unikalitāti, daudzveidību un izmantošanas daudzfunkcionalitāti, meklējot risinājumus atbilstoši pašu potenciālam, vajadzībām, spējām un vēlmēm. Pašreizējās infrastruktūras izmantošanā un pārdomās par jaunu infrastruktūru attīstību ir vajadzīga globāla pieeja, vienlaikus vērojot tendences, lai investētu istajās vietās.

3.22. Nepieciešamība **uzlabot nodarbinātības iespējas**:

- i) Covid-19 pandēmija ir paātrinājusi digitalizāciju un zaļināšanas procesus, kuru īstenošanai ir vajadzīgi ilglaicīgi centieni.
- ii) Laukos ir jārada jaunas un jāsauglabā esošās nodarbinātības iespējas, tostarp saistībā ar pakalpojumu sniegšanu laukos, tūlītā, jaunām tehnoloģijām un atjaunojamiem energoresursiem.
- iii) Stiprinot lauksaimniecības daudzfunkcionālos aspektus, veicinot ar lauksaimniecību nesaistītas darbības, dibinot uzņēmumus tīras enerģijas pakalpojumu un rūpniecības sektorā lauku apvidos, var radīt daudz nodarbinātības iespēju.
- iv) Veicināt uzņēmējdarbību, nodrošināt godīgus konkurences noteikumus **MVU** un pievērst uzmanību gados jaunāko paaudžu vajadzībām (piemēram, tūlītā).

⁽¹⁵⁾ Rīcības kodekss (europa.eu).

⁽¹⁶⁾ Lauku kodekss: padomi lauku apmeklētājiem – gov.uk.

- v) Darbvieta un veikalu saglabāšana tuvu cilvēkiem. Redzējums par laukiem un pilsētām paver iespējas aprites ekonomikas attīstībai.
- vi) Veicināt pienācīgas kvalitātes nodarbinātību un uzlabot darba apstākļus lauku apvidos, vienlaikus nodrošinot, ka uzlabošanas gaitā ir iesaistīti visi atbildīgie dalībnieki.
- vii) Patērētāju pieprasījuma sasaistīšana ar reģionālajiem un lauku tirgiem ar vietējo produktu tirdzniecības un kvalitātes zīmju palīdzību.
- viii) Būtu plaši jāsekmē kultūras iespēju radīšana lauku apvidos, tostarp kultūras pasākumi, kā arī lauku vēsturisko elementu un kulta vietu (baznīcu, piļu u. c.) aizsardzība.
- ix) Digitalizācijas procesi paver jaunas iespējas, kas varētu radīt perspektīvas un būt pievilcīgas iedzīvotājiem – īpaši jauniešiem –, kā arī ieviest izmaiņas iedzīvotāju skaita samazināšanās tendencēs un dzīves kvalitātē lauku apvidos. Tādēļ lauku vidē ir jābūt atbilstošai infrastruktūrai, kas nodrošina savienojamību. Šajā saistībā risinājumus piedāvā savienojamības stratēģijas un **digitālās platformas**, savukārt digitālo tehnoloģiju attīstību lauksaimniecībā un lauku apvidos atvieglo **lauku digitalizācijas tiesību akts**.
- x) Ir jāatbalsta ilgtspējīga lauksaimniecība un akvakultūra ⁽¹⁷⁾ lauku un piepilsētu teritorijās, kā arī ekotūrisms, atpūtas un izglītojošas aktivitātes par ilgtspējas tematiku, un šīm darbībām jābūt saderīgām ar bioloģiskās daudzveidības aizsardzību, lai cilvēkiem garantētu dzīves kvalitāti.
- xi) Kvalitatīva un pieejama izglītība laukos, sākot no agras bērnības, var palīdzēt uzlabot izglītības rezultātus, savukārt piekļuve sabiedriskajiem pakalpojumiem, piemēram, bērnu aprūpei un skolām, ir vietējā teritorijā balstīts faktors, no kura ir atkarīga lauku apvidu pievilcība, tostarp augsti kvalificētiem darba ņēmējiem.

3.23. Ekonomikas izaugsme un darbvieta radīšana ir svarīgi, taču papildus ir vajadzīgs arī pietiekams kvalitatīvu **pakalpojumu**, mājokļu, enerģijas, atpūtas, izglītības un apmācības, mūžizglītības un veselības aprūpes iespēju piedāvājums, kas nodrošinātu ne tikai lauku apvidu ilgtspēju, bet arī to, lai tie kļūtu par dzīvošanai pievilcīgām vietām. Eiropas Savienībai steidzami jāizveido pamati ilgtspējīgai un iekļaujošai **labklājības ekonomikai**, kas dotu labumu visiem ⁽¹⁸⁾.

3.24. Konkrēti lauku teritoriju attīstības un to savienojamības ar pilsētu teritorijām prioritātei vajadzētu būt pastāvīgai cenas ziņā pieejama sabiedriskā transporta veidošanai. Cenas ziņā pieejama sabiedriskā transporta nodrošināšana ir absolūti nepieciešama ikdienas dzīvē un nodarbinātībai, un tā ir saistīta ar tādu pamata sabiedrisko pakalpojumu pieejamību kā skolas, bērnu aprūpes iespējas, ārsti vai aptiekas, kā arī ar pārvietošanos starp darbu un mājām.

3.25. Lai to panāktu, ir vajadzīgi **jauni pakalpojumu sniegšanas veidi laukos**:

- i) integrētu pakalpojumu sniegšana (vairāku dienestu kopdarbs vienā vietā; pakalpojumu sniedzēju sadarbība; speciālistu komandu sadarbība; kopražošana starp valsts, privātajām un kopienas organizācijām);
- ii) alternatīvas un elastīgākas pieejas pakalpojumu sniegšanā (mobilie dienesti, kas piegādā pakalpojumus iedzīvotājiem; radiālo sistēmu modeļi, kuros pakalpojumi tiek regulāri sniegti no centrālas vietas; pakalpojumi, kas ir labāk pielāgoti vietējām vajadzībām);
- iii) tehnoloģiski un digitāli risinājumi, tostarp izglītības un veselības aprūpes sektoros.

3.26. Vispārēja stratēģija noteikta **pakalpojumu sliekšņu** sasniegšanai dažādās teritorijās un pakalpojumu apmaiņa starp dažādām teritoriju daļām ir svarīgi ilgtspējīgu pilsētu un lauku teritoriju veidošanas elementi.

⁽¹⁷⁾ Sk. atzinumu "Stratēģiskās vadlīnijas ES akvakultūras ilgtspējīgai attīstībai" – NAT/816 (OV C 517, 22.12.2021., 103. lpp.) un "Jauna pieeja ilgtspējīgai ES zilajai ekonomikai" – NAT/817 (OV C 517, 22.12.2021., 108. lpp.).

⁽¹⁸⁾ EESK atzinums "Mums vajadzīgā ilgtspējīgā ekonomika" (OV C 106, 31.3.2020., 1. lpp.).

3.27. Ir jāizstrādā stratēģija, kas ar labākiem pakalpojumiem laukos un jaunām nodarbinātības iespējām dotu iespēju iedzīvotājiem apmesties uz dzīvi laukos un, pirmām kārtām, garantēt **nepieciešamo paaudžu maiņu**.

Briselē, 2021. gada 21. oktobrī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētāja*
Christa SCHWENG
